

esperanto USA

1995(1)

The ELNA Newsletter: News of the Language Problem and Esperanto as the solution

IN THIS ISSUE:

- Does Claude Piron Exist? 2
- Russia: The Weed of Crime
Bears Bitter Fruit 3
- Esperanto at Reed College 4
- The CEED Is Here! 5
- The Language of Science 7
- Questions on the Net 9
- The Best of '94 11
- Reviews: A British World
Federalist pushes Esperanto
and a Portuguese writer
makes his U.S. debut 12
- English Today and... 13
- Language in the News 14
- Pen pals and other people 15

IN TODAY'S NEWS: Prince Charles, speaking before the British Council, blamed the United States for the deterioration of the English language. Pictures at eleven.

Kongresu Novjorke!

NOVJORKO ALVOKAS VIN, ESPERANTISTO!

Ĉu vi ŝatas la internacian lingvon? Nu, vi amas la internacian urbon, Novjorko! Ne hazarde la novjorka ELNA-kongreso temos pri internacieco. Novjorko vere estas la ĉefurbo de la mondo, pro la sidejo de U.N. kaj aliaj internaciaj organizoj. Krome, Novjorko estas la monda ĉefurbo de la artoj, kaj plastikaj kaj spektaklaj.

Sed ne forgesu, ke la popolo de Novjorko estas eble la plej internacia de la mondo. Unu el tri enloĝantoj naskiĝis eksterlande, kaj tio estas evidenta ĉie. Eĉ en la plej altnivelaj negococentroj oni vidas homojn de diversaj etnecoj kaj lingvoj. Sed la koro de Novjorko estas ĝiaj etnaj kvartaloj. En unu posttagmezo, oni povas facile promeni tra hispana, juda, pola, ukraina kvartaloj, daŭre marŝi tra ĉina kaj vjetnama kvartaloj, kaj sidigi en "Italujeto" por trinki ekspresan kafon. Oni povas fine vespermanĝi en la hinda distrikto. Novjorko estas ideala urbo por promeni, kaj la lokaj esperantistoj intencas montri tion al vi.

Post tiom da marŝado, vi eble estos preta rapidi per la fama novjorka subvoja trajno. Ne timu, amiko, laŭ la plej lastaj statistikoj, Novjorko troviĝas ĝuste en la mezo de la listo de usonaj urboj, aranĝitaj laŭ sekureco kontraŭ krimoj. Kontraŭ \$1.25 vi povas iri viziti Arabujeton, Ruslandeton, aŭ Skandinavieton en Bruklino. Aŭ en Queens: Irlandeton, Kolombieton, Greklandeton, aŭ Koreieton. Aŭ ripozu en via ĉambro, kaj ĝuu la grandan nombron de dissendadoj en la lingvoj de la menciitaj naciecoj. Aŭ legu iliajn ĵurnalojn, revuojn, kaj librojn facile troveblajn en kioskoj ĉie!

La kongreshalo kaj la dormoĉambroj troviĝas en la mezo de la urbocentro en reviviĝinta kvartalo apud Penn Station. Do, kial ne plilongigi vian restadon en Novjorko je la malalta kosto de universitata dormoĉambro? La loka esperantistaro intencas organizi neformalan postkongreson por vi. Volontuloj ĉiĉeronos grupojn de samideanoj por viziti la vidindaĵojn dum la tago. Vespere, ni

gastigos neformalajn kunvenojn ĉe diversaj publiklokoj en la urbo, por ke ni povu daŭrigi la amikecojn. La postkongreso daŭros tri tagojn post la kongreso (18-20 de Julio), kaj eble ni havos piknikon je la sekvanta dimanĉo.

Do venu al la granda gastiganto, Novjorko. Vi estos turisto kun diferenco: vi jam havas amikojn ĉi tie. Kiu scias kiam tia okazo reestiĝos?

—Tom Eccardt

Peto por Prelego

"La valoro de Esperanto en internaciaj rilatoj" estos la temo de la 43-a ELNA kongreso. Tiel, ni memorfestos la 50-an datrevenon de la internacia organizo U.N. en la internacia urbo, Novjorko. Bonvolu pripensi la eblecon prelegi ĉe la kongreso. Kelkaj taŭgaj temoj estus: perspektivoj de Esperanto en Eŭropa Unio; Esperanto per la komputila interreto; Esperanto kaj turismo, ekz., Pasporta Servo; Historio de la rilatoj inter Esperanto kaj U.N.; Esperanto kaj internaciaj organizoj; esperantistaj infanoj ĉirkaŭ la mondo; ktp. Komprenoble, ankaŭ aliaj interesaj kaj aktualaj temoj estos akcepteblaj.

Se vi havas ideon por prelego aŭ seminario, bonvolu priskribu ĝin per du mallongaj alineoj. Sendu vian priskribon kun unu-fraza biografio al:

Thomas Eccardt
455 East 14th St.
Apt #3-C
New York, NY 10009

Se via prelego taŭgas, ni inkluzivos la alineojn kaj la biografieton en la kongreslibro. Bonvolu respondi kiel eble plej baldaŭ por certigi vian kontribuon en la kongreso!

EDITORIAL

Gastas Claude Piron sur niaj paĝoj

[Well-known European Esperantist Claude Piron (translator of songs, author, psychotherapist, sometime instructor at the San Francisco State University summer courses...) wrote the following letter to the New York Times. For some reason it was not published; but we thought that it ought to see the light of day somewhere. So here it is.]

Dear Editor,

I have been too busy to respond right away to Alex Ross's article published on November 27 about Esa-Pekka Salonen, the Director of the Los Angeles Philharmonic, but I guess an editor is interested in the readers' reactions even after a while. I'm referring to the following quotation:

"It 's like Esperanto. If you look at Esperanto from an objective point of view, it's the best language in the world (...). Yet no one speaks it" (p. 31).

It feels strange to find oneself rejected into nothingness. I speak Esperanto every day; if no one speaks it, I can only be no one. My wife speaks it as well: we're a couple of nobodies. I've spoken that language since I was a kid: have I ever existed? Travelling all over the world for the World Health Organization, I've used Esperanto in more than 60 countries. Often—for instance in Uzbekistan, in Bulgaria, in Japan—it has been more useful to me than English (I never have trouble understanding a Japanese or a Korean speaking Esperanto, but when they use English, I can hardly make out what they're talking about). I've even used Esperanto in your country. I taught in it twice (1981, 1983) at summer sessions of San Francisco State University. This is not just a California weirdness, I also used Esperanto in Manhattan: I was a co-founder of the UN Esperanto Club when I was a UN translator back in the early sixties. In 1986, at a world convention using Esperanto in Beijing, China, I met Rochelle Grossmann, a New Yorker who was a member of my first class at the UN. But my chatting with her in Esperanto must have been a hallucination, since *no one speaks it*.

Last Wednesday at 11:15 pm GMT, I

heard a regular program in Esperanto from Radio Sarajevo (on 6980 kHz). I don't know how the speakers managed to overcome their inexistence, but they did, and, believe me, it was moving.

A few days after your article, on December 10, Reinhard Selten received in Oslo his Nobel Prize in Economics. How come no paper mentioned that this prize was awarded to *no one*? This scientist is fluent in Esperanto. (1) As a matter of fact, at least four Nobel prize winners belong to the Esperanto community. If it weren't for Mr Salonen, we'd think: either speakers of Esperanto form a negligible population, but an impressive intellectual avant-garde, or the speakers of Esperanto are much more numerous than is usually believed (what is the ratio of Nobel Prizes to the world population?), but thanks to him we know that we hallucinate. Just as we hallucinated when we heard the pope pronouncing his Easter wishes in Esperanto, or read in the press that this language had just been adopted by Michael Jackson for a commercial to promote his CD *History*.

Of course, if you want to be objective, you have to consider another hypothesis, namely, that Mr. Salonen might be wrong. Indeed, if you check and double check, you'll discover a hoard of facts that do prove him wrong. For instance, that since 1985 Esperanto has been every single day, somewhere, the language of an international convention or gathering, (2) or that Esperanto speakers include, not only a recent Nobel Prize, but also a recent cardinal: Miloslav Cardinal Vlk, who was heading an Esperanto youth organization when the communists took over in Czechoslovakia in 1948 and who celebrated a mass in Esperanto in Prague as recently as October 9. Plus many, many confirmations that Esperanto is widely used in private relationships and in other fields. (3)

The question arises: how come Esperanto's existence and everyday use are so little known that most people, like Mr. Salonen, imagine they are stating the obvious when they are in fact distorting reality? Aren't the media responsible for that general ignorance? I'm afraid we are caught in an information vicious circle.

People don't know that Esperanto is a living language because the media never mention it, and the media never mention it because they're in the hands of people who don't know that Esperanto is a living language because the media never mention it, and the media never mention it because... This is sad, for when you compare in the field how communication works in the Esperanto world and in the world at large, you discover in the latter an incredible amount of suffering due to language handicap (just think of refugees) together with an ethically unacceptable use of taxpayers' money for obsolete communication systems (for *each single word* translated in the European Union or at the UN—they translate millions of words a day—you could save the lives of three children dying from diarrheal disease for lack of public funds!) (4)

Just in case you'd be interested in writing a story about this too little known sociopsychological and sociolinguistic phenomenon, permit me to draw your attention to the book I have just mentioned in a footnote: *Le défi des langues* ('The language challenge'). It contains a lot of information—always with the relevant references—that has never been published and presents in one volume data that are scattered among hundreds of publications in many languages. It exists only in French at the present stage, but who knows? Maybe somebody on your staff reads French and might be interested. If so, I can have a copy sent over to you. This book deals not only with Esperanto but with the whole field of international communication. It emphasizes the official resistance to facing up to the problems caused by language diversity and the consequent lack of consideration for a proper cost/effectiveness in the use of taxpayers' money by intergovernmental organizations. Don't you think that the readers of the *New York Times* deserve to get some objective information on this subject, which is so airily dismissed by Governments, international organizations and the media alike?

Daŭrigo sur paĝo 3

NEWSBRIEFS

Esperanto in the Media

"Esperanto is spoken here and by 2,000,000 other people" says Debbie Elliott of the Bolton, MA, Common (Sep. 23, 1994) in a favorable article based on an interview with Arnold Langberg, President of the Esperanto Society of New England. The article includes information on where and how to learn Esperanto. (article reproduced in *Verda Lumo*, Nov. 1994)

A short letter by ELNA Vice-President Sherry A. Wells in the *Detroit, MI, News* (Dec. 11, 1994) answers the statement that English is the current *lingua franca* by making a case for Esperanto. (sent by Sherry Wells)

"I am not, nor will I ever be, a linguist," says Robert Hough, quite correctly, at the start of a very long article about Esperanto in the *Toronto Globe and Mail* (Dec. 17, 1994). The article largely consists of (heavily commented) interviews of Toronto Esperantists Alice Kazmierowski, Joseph Lejderman, Pierre Savoie, Eduardo and Ramona Vivancos, and Imre Kadar. The general feeling given by the article is (not uncommon) sadness and sympathy for the recent or impending demise of Esperanto. (sent by Sherry Wells)

Guy Menahem recently appeared on *Ten Teen News* (Dec. 31, 1994), Tampa Bay Channel 10, where he was interviewed about Esperanto, the movement, and the newly formed Florida Esperanto-Ligo. (reported by Guy Menahem)

A recent issue of *World Citizen News* (Dec./Jan. 1995) carries a letter from ELNA Central Office Director Miko Sloper urging several of that newsletter's contributors to learn Esperanto, and giving them some idea of how to go about it. (provided by Miko Sloper)

An interview with Central Office Director Miko Sloper serves as the source

of a good article about Esperanto (with sidebar giving an example of the language) in the Charlottesville, VA, *Joy Gazette* (Jan. 1995). (provided by the Central Office)

Puzzle fans may be interested in working their ways through "Esperanto, Anyone?", a 15x15 word find containing 47 Esperanto words (and a fair number of other letters, some of which aren't found in the Esperanto alphabet), which appeared in *Superb Word-Find* (March, 1995). (found by Leah MacNeil, sent to us by Edveno Grobe)

Esperanto is mentioned several times in Will Foreman's book *Creating Democracy in Time*. (reported in *La Orient-Ekspreso*, Jan. 1995)

Sheila and Nancy Ostrander and Lynn Schroeder very positively mention Esperanto in their 1994 book *Superlearning 2000*. (reported in *La Orient-Ekspreso*, Jan. 1995)

ELNA member and World Federalist Vice-president Prof. Ronald Glossop mentions Esperanto several times in the context of a solution to the world language problem in his two books *World Federation? A Critical Analysis of Federal World Government* and *Confronting War: An Examination of Humanity's Most Pressing Problem*. (reported in *La Orient-Ekspreso*, Jan. 1995)

L.M. Boyd, in his syndicated trivia column "The Grab Bag", mentions Esperanto in the San Francisco, CA, *Chronicle* (Feb. 11, 1995). (reported by Steve Belant)

Not quite the news: If you happen to be in the Ranch Center, across the street from Smitty's, in Scottsdale, AZ, stop at the restaurant *Esperanto* and pick up some high-quality Italian food. (mouth-watering menu provided by the Central Office)

RABISTOJ TIMAS IMPOTENTECON

[La jena artikolo tute ne rilatas al la lingva problemo, sed estis afiŝita en la nova grupo soc.culture.esperanto de rusa esperantisto kiu uzas la plumnomon NikSt (legantoj de *Monato* certe konas la nomon). Mi opinias, ke esperantistoj trovos ĝin amuza ... kaj ke ĝi eble helpos konvinki eventualajn krimemulojn inter ni honestiĝi.]

Unu el moskvaj ĵurnaloj sub la titolo "Rabistoj timas impotentecon pli ol milicon" rakontas jenan historieton. De bone konata en urbo Belovo (Kemerova provinco, Siberio) sorĉistino Marija ĉe bushaltejo oni forŝiris de kapo felan ĉapelon. Deklarinte pri la fi-ago al milico, ŝi ankaŭ, pere de loka ĵurnalo *Kuzbass* [Mallongiĝo: Kuzneckij (ŝtonkarba) baseno] avertis nekonatan rabiston, ke se li ne redonos la ĉapelon, li baldaŭ iĝos impotenteco.

Post 3 semajnoj Marija en la sama ĵurnalo dankis la ŝtelistojn por la redonita ĉapelo, rimarkinte, ke ŝi neniel supozis, ke oni subĵetos en milicon pli ol 40 ĉapelojn. Jen kia fido je kapablecoj de sorĉistinoj kaj kia efektiveco de gazetaro!

Daŭrigata de paĝo 2

I wish you a happy New Year.

Sincerely yours,
Claude Piron

- (1) He confirmed it in two recent interviews in Esperanto magazines: *Monato*, December, pp. 7-10, and *Esperanto*, 87, 1065 (12), pp. 202-203.
- (2) A non-exhaustive list of such meetings is published every year in *Heroldo de Esperanto* (address: Via N. Sandre 15, IT-10078 Venaria Reale, Torino, Italy). See for instance the issue of March 24, 1994.
- (3) For instance, the Belgian firm Aqua Systems owes its success in having its equipment adopted in a large number of Chinese communities to the contacts it has had in Esperanto (*De Zeewacht*, Oostende, Belgium, September 2, 1994).
- (4) The sources of this information are quoted in my book *Le défi des langues* (Paris: L'Harmattan, 1994), pp. 39, 50-51 and 294.

REGIONAJ KAJ FAKAJ RAPORTOJ

Esperanto-Agado en Usono

District of Columbia

Okazis inaŭguro de la nova "Esperanto Curriculum Resource Center" la 11an de decembro. La centro, organizita de John Dale, havos amason da materialoj pri la instruado de Esperanto, kun esplormaterialoj pri la uzado kaj avantaĝoj de Esperanto in lernejoj, instrulibro, kaj aparta fako pri Esperantlingvaj infanlibroj el Ĉinio.

Esperanto-Societo de Washington, 5840 Cameron Run Terrace #714, Alexancria VA 22303, +1-703-960-3303

Michigan

La longtempaŭ bultenon de la Esperanto-Societo de Miŝigano, *La Semanto*, lastatempe anstataŭis kiel informilo la revuo *Miŝiganaj Informeroj*. Sed *La Semanto* ne malaperis, kaj nun aperas kiel jara malgrandformata literatura suplemento 24-paĝa, ankaŭ kun bela dukolora (verdablanka) kartona kovrilo. La revuo estas ricevebla ankaŭ de nemembroj de la Societo kontraŭ pago de \$5 al la suba adreso. La redaktoro, Ĝan

Ŭesli Starling, estas atingebla ĉe 224 Rose Place, Kalamazoo MI 49001-2617, +1-616-349-1327, CIS [70642,736].

Esperanto-Societo de Miŝigano, P.O. Box 3011, Southfield MI 48037

Nebraska

La 17an de decembro kvin geamikoj ariĝis en Lincoln por festi la datrevenon de d-ro L. L. Zamenhof, fondinto de nia mirinda lingvo. Alreta Fritts dankindas pro pretigo de la bonega festmanĝo. Post la manĝo la gastoj bonvenigis la kristnaskan sezonon per Esperantlingva kantado de krisnaskokanzonoj. Alreta pianludis. Ŝia filino Lois Yazdani, kiu havas unu el la plej belaj voĉoj en Lincoln, rapide lernis elparoli la Esperantajn literojn por ĉefkanti. (laŭ raporto en *NIA novaĵletero*, februaro-aprilo 1995)

Nebraska Internacia-Lingva Asocio, RFD 1 Box 29, Wilber NE 68465

New York

La 4an de decembro ĉe la Bahá'í centro

en Manhattan prelegis Jack Burwell pri *Speaking A World Language*. Li citis la vortojn de la fondinto de la baha kredo, Bahá'u'lláh, de lia filo, 'Abdu'l-Bahá, kaj de lia pranepo, Shoghi Effendi, pri la bezono de internacia lingvo kaj pri Esperanto mem. Jack montris la eldonaĵojn de la novjorka Societo, de ELNA, de UEA kaj de la internacia kaj usona Baha Esperanto-Ligo (BEL). Li disdonis folion kun la plej gravaj adresoj kaj telefon-numeroj de usonaj Esperantaj kontaktoj. Krome li disdonis "Update on Esperanto," "Esperanto at a Glance," kaj la unuan lecionon de la Poŝta Kurso. Al multaj demandoj li respondis. Ĉeestis proksimume dudek bahaanoj kaj ok esperantistoj. Post la programo okazis akcepto, de kiu la esperantistoj profitis por denove emfazi gravajn detalojn pri la lingvo. (Raportis Rochelle Grossman en *Novjorka Prismo*, Dec. 1994)

Esperanto-Societo de Novjorko, c/o UEA, 777 UN Plaza, New York NY 10017, +1-212-687-7041

ESPERANTO AT REED COLLEGE IN PORTLAND, OREGON

by Robert Wimmer

Each year during "Paideia", the semester break in January, Reed College [Portland, Oregon] offers a grand variety of special short courses. This year's "Paideia" offering included an intensive 3-hour introductory course in Esperanto taught by Robert Wimmer, a recently retired college instructor of German and Russian.

Student-teacher ratio at Reed is usually approximately 10 students to 1 instructor and this proved to be so in this course. Ages of the participants ranged from 18 to 62, and all of them had had some previous second language experience. Students who enrolled in this short course were told that they would be expected to take some

risks, to put their ego on the line, to make mistakes and learn from them and, generally, to laugh and have a good time.

After a five minute introduction in English regarding the methodology to be used, only Esperanto was spoken for the duration of the course. With the aid of flashcards, many and varied pictures, and very short prepared dialogs, the basic elements of the language were introduced and practiced interactively and extensively; these included: numbers and simple arithmetic functions, nouns and adjectives in singular and plural forms as the subject and then as the object (accusative) of the verb in rudimentary sentences, the present, past, and future tenses, the conditional mood and the imperative. A short narrative reading and finally an abbreviated fairy tale were presented. Students were expected to deduce the grammar of the language by intelligent guessing, var-

ied use of it, and ultimately teaching it to their peers. This involved students stepping forward and, with the use of the visual aids, asking questions, responding to answers, correcting mistakes and generally instructing each other. The emphasis was on 'learning' and 'peer teaching' throughout. All the participants 'played the game' expertly.

At the end of the course a packet was provided which included all the materials covered orally in class. Appended to this packet was a bibliography of most of the available Self-Teaching texts, as well as a list of many other ways to continue the study of Esperanto, including the free course offered by ELNA. All of the students expressed a strong desire to continue on their own. Everyone agreed at the conclusion that, although they were exhausted, their expectations had been more than fulfilled.

EL LA CENTRA OFICEJO

I am holding in my hand a book which has been anxiously awaited for many years. Yes, Benson's *Comprehensive English-Esperanto Dictionary* is at last a reality! Those who pre-ordered this dictionary should have received it already in the mail. Those who did not pre-order can make up for this oversight by ordering a copy now; it's already listed in the 1995 book catalog!

A proper formal review will appear in the next issue of *Esperanto USA*, but I would like to say a few words here about what makes this such an important development for the Esperanto movement in the English-speaking countries.

The CEED contains rich multiple entries for most words, rather than simple one-to-one translations. This allows for accurate expression in Esperanto of the trickiest English phrases. Also the range of vocabulary is amazing, for the technical jargon of many sciences and scholarly disciplines is included. This unprecedented combination of breadth and depth make the CEED a crucial tool for any serious translator who uses English as a source language. I hope that this dictionary will spur on many new projects translating classic American literature into Esperanto. In fact, there has been much discussion for many years about the eventual appearance of an *Usona Antologio*. This is long overdue, and the *Angla* and *Aŭstralia Antologioj* are already widely read. Perhaps many "back-burner" translation projects can be upgraded to active status now that the proper tool for the job is finally available. [By the way, if anybody is interested in editing the *Usona Antologio*, they should contact Don Harlow, who has long championed this project, but cannot spare the time now to edit it himself.] The appearance of the CEED will also demonstrate to the rest of the world that Esperanto is alive in the United States, and is still consid-

ered important among English-speakers despite the claims of the radical anglophiles that English is already "THE international language".

As you have read in this column and elsewhere, the United Nations will celebrate its fiftieth anniversary this June 26. The festivities and formal events will occur mostly in San Francisco, for the first UN meetings were convened there. Fortunately there will be several opportunities to promote Esperanto during the time when the world's media will be focused on the UN50 events.

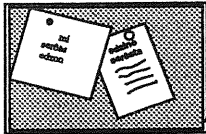
Representatives of ELNA will state the case for Esperanto during a series of events from International Whole Earth Day (April 22) through the UN fiftieth anniversary (June 26). ELNA will sponsor an information booth at these and other events. The president of ELNA, Don Harlow, has been invited to attend several receptions and meetings in his capacity as president of a non-government organization which belongs to the United Nations Association Council of Organizations. It is a happy coincidence that the San Francisco State University Summer Esperanto Workshop begins on the very same day as the UN50 Charter Ceremony, so we hope to see all of the SFSU students and teachers at some of the UN events! [By the way, I hope many of you are seriously considering the Summer Workshop this year—it will be a fabulous experience with a great group of teachers! Write to me for details.] We shall be at the convention of the World Federalist Movement and their Youth '95 convention; we shall be at the United People's Assembly; we may participate in other forums and gatherings as well. I encourage you all as individuals and as members of local clubs to take advantage of these and other occasions to inform others about

the possible benefits of Esperanto for international organizations such as the UN, and to rally support for direct citizen diplomacy by means of this neutral language. We welcome any reports of your local campaigns and exhibits.

Two new local clubs have recently registered with the Central Office. The Florida Esperanto League was just created, and already has produced a club newsletter. Its founder, Guy Menahem, has even been interviewed on local television! And there is also a new club in Austin, Texas. I welcome these new clubs and encourage the establishment of others. ELNA's commissioner for local clubs, Don Coleman, is always ready to assist.

I would also like to inform you of recent developments in the American youth movement. The Usona Esperantista Junularo produces an excellent newsletter called *KTP!*, which is sent to all ELNA members under 27 years of age. If you are above the age limit, but would like to receive this attractive and fun publication, you can subscribe for \$15 per year. Those interested should simply send a check and explanatory note to us here at the Central Office. If you wish to further support the youth movement by way of a donation, please send it directly to Nathan Treadway, treasurer of USEJ. The next issue will certainly contain interesting stories about the recent successful USEJ weekend convention in Lancaster, Pennsylvania. The youth movement is flourishing, yet it still requires and deserves special support.

Amike salutas vin
Miko Sloper,
Direktoro, Centra Oficejo

ANONCOJ

[La rubriko *Anoncoj* enhavas diversajn reklametojn, petojn, ktp., kiuj estas diskonigindaj sed ne povas trovi lokon en alia rubriko. Nek ELNA nek la redaktoro povas promesi aŭ prirespondecigi definitivon plenumon de io ajn promesita en anonco.]

La Montpellier-a kultura esperantocentro organizas internacian esperantosemajnon en Sète, havenurbo situanta 30 km. sud-okcidente de Montpellier, de la 2-a ĝis la 9-a de septembro 1995. Vi povos ripozi, bani en Mediteranea maro, viziti vidindaĵojn, travivi internacian etoson, manĝi bongustaĵojn, eklerni la Internacian Lingvon aŭ perfektigi vian konon pri ĝi, mallonge ĝui agrablajn restadon. Informas: Yvette VIERNE, 5, Rue du Docteur Roux, FR-34000 MONTPELLIER, Francio, tel. +33 67 54 15 43.

La "Cercle Biterrois d'Espéranto" organizas printempan staĝon de la 24-a (posttagmeze) ĝis la 28-a (posttagmeze) de majo 1995 (inicado kaj progresigaj kursoj). Loko: feridomo Batipaume inter Mediteranea Maro kaj urbeto Agde (Hérault) en Francio. Informas: Cercle Biterrois d'Espéranto, 9, Rue G. Picot, FR-34500 BEZIERS, Francio.

Por Mensa-anoj kaj Mensa-aspirantoj: la fako Espermenso rekomenciĝos. Donu viajn nomon kaj adreson al ĝia kunestrarano Sherry A. Wells, P.O. Box 1338, ROYAL OAK MI 48068, tel. +1-810-543-5297.

Komenciĝos grupo de esperantistoj-Unitarianoj-Universalistoj. Donu viajn nomon kaj adreson al ĝia kunestrarano Sherry A. Wells, P.O. Box 1338, ROYAL OAK MI 48068, tel. +1-810-543-5297.

La sesa unusemajna mezusona somera Esperanto-kursaro okazos en la urbo Detroit inter la 7a kaj la 11a de aŭgusto, 1995. Por informoj: Sherry A. Wells, P.O. Box 1338, ROYAL OAK MI 48068, tel. +1-810-543-5297.

La entrepreno Kava-Pech Eduka kaj Turisma Entrepreno proponas la jenajn aranĝojn en majo de la nuna jaro: "Simpozio Entreprenado pere de Espe-

ranto" en Dobrichovice, la 10an ĝis la 14a de majo; kaj la "Itinero laŭ la soldato Ŝvejk" la 14an ĝis la 20a de majo. Kondiĉoj estas haveblaj de la firmao. Kava-Pech ankaŭ pretigas aliajn aranĝojn por la venontaj aŭtuno kaj vintro (film-videa konkurso, flugkaravano al Orientazio, skisemajno). Por informoj: d-ro Petro Chrdle, Anglická 878, CZ-25229 DOBRICHOVICE (Prah), Ĉeĥio, tel./fakso +42 2 991 2126.

La Organiza Societo de Internaciaj Esperanto-Konferencoj aranĝas Internacian Esperanto-Konferencon 1995, kiu okazos la 15an ĝis la 21a de julio en Varsovio, Pollando. La ĉeftemo estos: Ivo Lapenna—Vivo kaj Verko. Informoj kaj aliĝiloj estas haveblaj de: Eric Laubacher, 1 rue des Vosges, FR-78180 MONTIGNY-LE-BRETONNEUX, Francio, tel. +33 1 30 96 67 91, ret. eric@frmug.fr.net, aŭ de "NEPO", Maciej Wnuk, skrytka 105, ul. Broniewskiego 77 m. 137, PL-01-865 WARSZAWA, Pollando, fakso +48 2 633 53 15, ret. nepo@maloka.waw.pl.

La Kosmologio de Martinus estas logika vivklarigo kiu kondukas al pozitiva vivsinteno—kaj al pacaj kaj harmoniaj rilatoj inter homoj. Legu pri la kosmologio en la nova revuo Kosmos. Petu senkoston provekzempleron ĉe Martinus-Instituto, Mariendalsvej 96, DK-2000 KØBENHAVN F, Danio, tel. +45 3834 6280, fakso +45 3834 6180.

Posteno haveblas por instruistino de Esperanto en la regiono Kagawa en Japanio. Periodo estos por minimume unu jaro, eventuale du ĝis kvin. Salajro estos \$700/monate; loĝado kaj manĝoj estos provizitaj. Oni pagos la dudirektan flugkoston. Oni povas ricevi paĝon kun informoj pri la posteno de: S-ro MIJOSI Ecuo, Japanio 769-27 KAGAWA, Oookawa-gun, Siratori-co, Macubara 981, tel. +81-879-25-3958, fakso 81-879-25-5265.

Okazos en Budapeŝto, Hungario, Konferenco pri ekonomio kaj Esperanto kaj 11a Simpozio de Esperantoturismo, okaze de la Internacia Foiro en Budapeŝto, inter la 20a kaj 24a de majo 1995. Pri novaj rimedoj por disvastigi Esperanton. Por informoj: Movilo, HU-

1157 BUDAPEST, Nyírpilota ut 107, Hungario, tel. +36-1-271-9510, fakso +36-1-163-4840.

Okazos en Százhalombatta-Boatejo, Hungario, Esperanto-Lingvotendaro por ĉiuj generacioj inter la 1a kaj 7a de julio 1995. En la provizora programo: ekskursoj al Budapeŝto, al Balatono-Lago, interkona kaj adiaŭa vesperoj, bivakfajro, luda instruado de ludilpreparado, infandeseĝajkonkurso, strando, boatado, vizito de ĉevalbredejo, komuna subĉiela kuirado de hungara gulaĝo. Por informoj: Movilo, 1157 BUDAPEST, Nyírpilota ut 107, Hungario, tel. +36-1-271-9510, fakso +36-1-163-4840.

Okazos en Grandebenaĵo Hortobágy, Hungario, Internacia renkonto de naturprotektantoj inter la 15a kaj 21a de aŭgusto 1995—konferenco pri la temo, kiel savi la originalan naturan vivon de la granda hungara ebenaĵo kun prelegoj de hungaraj kaj eksterlandaj sciencistoj de naturprotektado. Por informoj: Movilo, HU-1157 BUDAPEST, Nyírpilota ut 107, Hungario, tel. +36-1-271-9510, fakso +36-1-163-4840.

Okazos ĉe la Lago Balatono, Hungario, Kultura renkonto de esperantistoj de najbaraj landoj de Hungario, inter la 12a kaj 15a de oktobro 1995. La temo de la konferenco estos komuna kultura laboro; en la provizora programo troviĝas konferencaj kunsidoj, vinrikolta festo, ŝipekskurso tra Balatono, folkloraj programoj. Por informoj: Movilo, HU-1157 BUDAPEST, Nyírpilota ut 107, Hungario, tel. +36-1-271-9510, fakso +36-1-163-4840.

Litova Esperanto-Asocio invitas vin partopreni vicajn tradiciajn somerajn 31ajn Baltiajn Esperanto-Tagojn (BET-31) en la arbarista lernejo en Girionys, 17 km. sudoriente de Kaunas, la 8an ĝis la 16a de julio, 1995. Celoj kaj taskoj estas studi problemojn de Esperanto-movado, elstarigi taskojn de Esperanto-agado, interŝanĝi sperton pri esperantista agado, perfektigi en Esperanto, enhavoriĉe pasigi la tempon. Por pliaj informoj: Litova Esperanto-Asocio, LT-233000 KAUNAS-C, ab.d. 167, tel. +370 7 20 85 03.

En Usono troviĝas nova peranto por la evangelia organizo Kristana Esperantista Ligo Internacia (KELI). Por informoj: Cornelius J. McKown, 460 Orlando Ave., STATE COLLEGE PA 16803.

A TALE OF TWO LANGUAGES

Mark Atkinson.

The New Scientist,

No 1966 (1995-02-25). p. 43.

[La jenan artikolon afiŝis al la reto s-ano David Galadi-Enriquez de Hispanio okaze de longa disputo pri la eventuala uzado de Esperanto en la Eŭropa Unio. Grandparte partoprenis kontraŭuloj, kies nombro pliparte konsistis el—ĉu surprize?—usonanoj kaj angloj, kiuj jam konvinkiĝis, ke la angla estas destinita fariĝi la ĉeflingvo de unuiĝinta Eŭropo. La originala artikolo aperis en la angla; s-ano Galadi-Enriquez tradukis ĝin en Esperanton. Sekvas kelkaj liaj komentoj:

En la revuo *The New Scientist* mi trovis interesan artikolon, en kiu anglalingva sciencisto rakontas sian lingvan sperton en Francio. Li ĉarme priskribas la paradoksan sperton farti, ke la propra lingvo estas pli-malpli konata de ĉiuj en la medio kaj, samtempe, ĝi ne utilas kiel efika komunikilo. Ĉi tiu artikolo enhavas ankaŭ bonan kvanton da humileco (tre ofte necesa medicino—ni tion konstatis en tiu ĉi forumo—por nepentemaj imperiismaj anglalingvanoj), kaj konsistigas rektan konfesion pri la fakto, kiu igas Esperanton esti pli taŭga ol iu ajn nacia lingvo por internacia scienca komunikado: la angla netolereble favoras anglalingvanojn je publikigo en internaciaj magazinoj kaj kunvenoj.

Jen, dukolone, la originala angla teksto (dekstre) kaj mia postpenadega esperanta kvazaŭtraduko (maldekstre). Mi inkluzivas la originalan anglan version kvarkiale:

1) Mi havas ĝin. Do, ne implikas pli da laboro ĝin inkluzivi ĉi tie.

2) Mia rego de la angla lingvo estas tre malbona. Mi tradukis la tekston post longa lukto per kelkaj vortaroj. Mi esperas, ke la fina rezulto ne ŝajnos “as if it had almost been turned word for word” el la angla en Esperanton. Certe mi faris multajn erarojn kaj la ĉeesto de la angla originalo utilos al tiuj, kiuj parolas ne nur Esperanton, sed ankaŭ la anglan.

3) Eble iuj, kiuj parolas nur la anglan (kaj ne Esperanton) legos ĉi-mesaĝon kaj lernos ion el Mark Atkinson.

4) Se iu el vi trovas la tekston sufiĉe interesa, do vi povus verki mallongetan anglalingvan enkondukon kaj ĝin afiŝi en iu angla interneta forumo.

Mi retenas la dukolumnecon por tiuj, kiuj ankoraŭ lernas Esperanton kaj volas havi komparan tekston por legi. Mi cetere korektis unu-du erarojn en la Esperanta traduko de s-ano Galadi-Enriquez, kie la angla originalo evidente trompis lin.]

Ekzistas pluraj motivoj por tenti scienciston labori eksterlande. Mia motivo estis simpla: mia kontrakto ĉe John Innes Centre en Norwich preskaŭ finiĝis, kaj mi estis invitita labori kun unujara kontrakto ĉe agrikultura esploralaboratorio en Clermont-Ferrand, centra Francio. La laboro estis disvolvi komputilan programon por laboratorio dediĉita al genetik-mapado. Sed post kelkaj tagoj, kiam ĉiuj tie malkovris, ke anglo alvenis, mi trovis, ke mi havas ankaŭ duan laboron.

Eble la plej profunda leciono, kiun mi lernis en Francio estis, kiel fortunate estas por sciencisto havi la anglan kiel denaskan lingvon. Ĉar tiel oni ne bezonas lerni alian lingvon por publikigi internacie, dum por fari tion en Francio oni devas skribi en la angla. Kion, do, faras franca sciencisto? Normale, li aŭ ŝi sendas la manuskripton al eldonisto [redaktisto], kiu sendas ĝin al du arbitraciistoj, kiuj resendadas al la aŭtoro instrukciojn por ŝanĝi la tekston el la “francangla” en la anglan. Se hazarde estas milda [malsovaĝa] angla sciencisto en la sama koridoro, do ili ŝparas [tiu ricevas] la laboron tra legi la francanglan manuskripton kaj ĝin angliigi.

Estas surprize, kiel neantaŭvidebla povas esti la rego de la angla lingvo de francaj sciencistoj. Iuj, kiuj neniam parolis eĉ unu vorton angle, povas skribi la anglan preskaŭ senerare. Aliaj, kies parola angla lingvo estas sufiĉe flua, estas tiel malbonaj je skribo, ke al la angliganto estus pli facile tute eltraduki la verkon ol ĝin korekti.

Estis arbitraciisto, kiu unuafoje prezentis al mi la koncepton “francangla”. Mi estis korektinta manuskripton en ion, kio ŝajnis al mi perfekte bona angla lingvo, kaj tial mi iom konsterniĝis kiam la manuskripto revenis el la arbitraciisto, kun la komento, ke la verko “estas tradukenda el la francangla en la anglan”. Mi solvis la misteron, kiam mi rigardis la revenintan manuskripton kaj mi konstatis, ke la aŭtoro aplikis nur parton el miaj sugestoj. Post tio, mi ne dediĉis la saman penadon por

There are many reasons to tempt a scientist to work abroad. My own was simple: my contract at the John Innes Centre in Norwich was drawing to a close, and I had been invited to work on a one-year contract at an agricultural research laboratory at Clermont-Ferrand, in central France. The job was to develop computer software for a genetic mapping laboratory. But within a few days, once people had discovered that an Englishman had arrived, I found I had a second job, too.

Perhaps the most profound lesson I learnt in France was just how fortunate it is for a scientist to have English as his or her native language. For then you don't need to learn another language to publish internationally, while to do this in France you must write in English. So what does a French researcher do? Normally, he or she sends the manuscript to an editor, who sends it to two referees, who send the instruction back to the author to change it from “Frenglish” to English. If there happens to be a tame English scientist down the corridor, they get the job of reading the Frenglish manuscript and turning it into English.

It is surprising just how unpredictable a French scientist's grasp of English can be. Some who have never spoken a word of English can write it virtually faultlessly. Others, whose spoken English is reasonably fluent, are so bad at writing that it would have been easier for the Englisher to translate it than to correct it.

It was a referee who first introduced me to the concept of Frenglish. I had corrected a manuscript into what I thought was perfectly good English, and so I was rather dismayed when the manuscript was returned with the referee's report that the paper “ought to be translated from Frenglish into English”. I solved the mystery when I checked the returned manuscript, and found that the author had taken up only a few of my suggestions. After that, I didn't put quite the same effort into rewriting sentences

reskribi frazojn, kiuj ŝajnis al mi ne tute ĝustaj, kaj mi limigis mian laboron al la korektado de signifoj.

Nun frapas mian memoron verko skribita en preskaŭ perfekta angla lingvo, en kiu, tamen, la aŭtoro uzis la frazon: *The plants were pulverised*. La francan vorton *pulvériser* [aspergi] oni tradukas en la anglan *to spray*. Ĝi estas unu el la *faux amis* [falsaj amikoj], pri kiuj oni avertas anglalingvanojn, kiam oni instruas al ili la francan: vortoj, kies sonoj estas tre similaj en ambaŭ lingvoj, kaj tamen ili havas tre apartajn signifojn. Alia vorto, kiu ofte kaŭzas problemojn estas *actuellement* [nuntempe]. Ĝia ĝusta angla traduko estas *now*, sed oni ofte trovas ĝin tradukitan kiel *actually* [fakte, reale, verdire]. Do, la francangla frazo *Wheat is actually the first crop in the world* [kiun anglalingvano komprenus kiel "tritiko estas, fakte, la unua monda kultivo"] signifas "nuntempe, tritiko estas la ĉefa kultivo en la mondo". Unu el miaj kolegoj iam venis al mi en ŝok-stato, portante tradukitan resumon supoze faritan de "profesia" tradukisto. Ĝi ŝajnis rekte tradukita vorton post vorto el la franca en la anglan, kaj mi ŝercis, ke oni eble produktis ĝin per aŭtomata tradukmaŝino. La originala franca versio enhavis la esprimon *établissements de selection*, kies traduko en la anglan estas *plant breeding companies* [plantbredaj kompanioj]. Tio estis tradukita kiel *selected establishments* ["elektitaj vendejoj", au io simila].

Nelonge post la komenco de mia laborado tie, evidentiĝis al mi, ke multaj francaj sciencistoj estas, ne malnature, rezistaj al la uzado de la angla. Mia grupestro kunportis min al kunveno en Parizo kaj dum la vojaĝo tien li certigis, ke la labordiskutoj estos, respektive al mi, en la angla. Tuj post la komenco, ĉiuj parolis la francan. Mi faris mian mallongan disertadon en la angla, kaj la ĉeestantaro diskutis ĝin—en la franca. Do, mi rezignis, kaj dediĉis mian tempon al plibonigi mian posedon de la franca lingvo.

Post ses monatoj, mi komencis farti iom fiera pri miaj progresoj, sed igis min subite surteriĝi *Monsieur le chef* [S-ro estro] dirante: "Min surpizas tio, ke via franca lingvo ne estas pli bona post tiom da tempo. Kiam mi iris al Usono kiel studanto, mi ne sciis la anglan, kaj post ses monatoj mi ĝin parolis flue."

Kelkaj el ni ŝajnas ne tiel lertaj por lerni lingvojn. Mi intencis per miaj propraj rimedoj lerni la francan de kiam mi eksciis, ke mi iros labori en Francio. Mia lernomaniero estis pensi min mem en la franca, skribi la vortojn, kiujn mi ne konis, kaj serĉi iliajn signifojn poste. Mi aĉetis du grandegajn vortarojn, unu el ili por ĝin uzi ĉe la laborejo, kaj la alia por hejma uzado.

Ĝuste antaŭ mia foriro el Francio, nia Instituto organizis internacian konferencon. La resumoj el la komunikaĵoj venis el ĉiuj landoj en Eŭropo, kaj oni disdonis ilin inter la membroj de la Instituto por eldonado. Oni ne petis, ke mi partoprenu, eble ĉar miaj kolegoj pensis, ke mi devus dediĉi mian tutan tempon al finado de mia propra laboro. Estis amuze vidi ilin serioze diskutantaj pri angla gramatiko kaj and *oooh la la*-ante [*oooh la la* estas franca interjekcio por surprizo] pri la terura kvalito de la orient-eŭropa angla lingvo.

Iam mi demandis, kion ili faris antaŭ mia alveno. "Nu, ni petis al sinjorino Truc legi niajn manuskriptojn." S-rino Truc naskiĝis en Anglio, sed ŝi vivas en Francio dum dudek jaroj. Tial, ŝi estis pli tolerema ol mi pri francangla kaj, do, mi estis preferata. Sed mi supozas, ke nun ŝi reakiris sian duan laboron, kaj ŝi konservos ĝin, ĝis kiam alia neatendita [*nesuspektanta*] *anglais* [anglo] alvenos. Fakte, la Instituto havas multajn

that seemed not quite right, and limited myself to correcting meanings.

One paper that sticks in my mind had been written in virtually perfect English, but the author had used the phrase: "The plants were pulverised." The French word *pulvériser* means "to spray" and is one of the *faux amis* they warn you about when you learn French: words which sound similar in the two languages but which have different meanings. Another which often causes problems is *actuellement*, which means "now" but is often translated as "actually". So the Frenglish sentence "Wheat is actually the first crop in the world" means "At the present time, wheat is the world's principal crop". One of my colleagues came to me in a state of shock one day, with a translated extract from the institute's annual report, supposedly done by a "professional" translator. It read as if it had almost been turned word for word from French into English, and I joked that it had probably been done by machine. The French original had included the phrase *établissements de selection*, which means plant breeding companies. This had been translated as "selected establishments".

Not long after I started the job it became clear that many French scientists are, not unnaturally, a little reluctant to speak English. My team leader had taken me to a meeting in Paris, and on the way had assured me that the proceedings would, for my benefit, be in English. Right from the start, everybody spoke French. I gave my short presentation in English, and my audience discussed it—in French. So I gave up, and concentrated on improving my French.

After six months I was becoming quite proud of my progress, only to be brought down to Earth by *Monsieur le chef* when he said: "I am surprised your French is not better after all this time. When I went to the US before I was a student I knew no English. After six months I was fluent."

Some of us just don't seem to have this gift for languages. I had been trying in my own way to learn French from the moment I knew I was going to a job in France. My way of learning was to think myself in French, write down words that I did not know, and look them up later. I bought two enormous dictionaries, one to keep at work and the other for home.

Just before I left France, our Institute hosted an international conference. The abstracts came from all over Europe, and were shared out for editing by various members of staff. I was not asked to help, presumably because my colleagues felt that I should be left to concentrate on finishing my proper work. I was amused to see them earnestly discussing points of English grammar among themselves, *oooh la la*-ing about the appalling standard of East European English.

What, I once inquired, did they do before I arrived? Ah, we asked Madame Truc to read our manuscripts. Mme Truc was born in England but had lived in France for 20 years. Because of this, she was more tolerant of Frenglish than I was, so I was preferred. But I suppose now she has her second job back, and will keep it until some other unsuspecting *anglais* comes along. After all, the institute has many visitors from all parts of the

vizitantojn el la tuta mondo, aŭ “el la kvar anguloj de heksagono”, kiel oni diras en tiu parto de Francio.

Se vi havas la ŝancon iri eksterlanden, mi rekomendas al vi, ke vi ĝin profitu. Tio estas sperto, kiu pligrandigos viajn horizontojn. Sed, antaŭ ol foriri, sekvu lingvan kurson se vi povas aŭ, almenaŭ, aĉetu vortaron. Mi ne povas paroli pri aliaj nacioj, sed mi trovis la francojn—eĉ ŝtatoficistoj—universale helpemaj kaj afablaj kiam mi bataladis kun ilia lingvo. Aŭskultu zorge tion, kion denaskuloj diras, kiel ili tion diras, kaj kion ili emfazas. Kiam vi revenos en Briton, vin mirigos kiel multe vi absorbis la lingvon, eĉ se tio ne evidentiĝis al vi, dum vi estis eksterlande.

Mark Atkinson estas plantekologiisto ĉe la Universitato de Wolverhampton.

world, or “from the 4 corners of a hexagon”, as they say in that part of France.

If you get an opportunity to work abroad, I recommend that you take it. It is a horizon-broadening experience. But before you go, do a language course if you can, or at least buy yourself a dictionary. I cannot speak for other nations, but I found French people—even the officials—universally helpful and courteous as I struggled with their language. Listen carefully to what the natives say, how they say it and what they emphasise. When you return to Britain, you will be amazed at just how much of the language you have absorbed, even if it did not seem that while you were away.

Mark Atkinson is a plant ecologist at the University of Wolverhampton.

KIEL RESPONDI AL STULTAJ RETAJ DEMANDOJ?

de Sylvan Zaft

[*Fine de januaro, Miko Sloper de la C.O. afiŝis al kelkaj retaj grupoj demandon pri la lingva situacio en la Eŭropa Unio. La respondo estis sufiĉe rapida kaj trafa, sed sekvis longega kaj akra disputo pri la demando “Esperanto”. Estis interese rimarki, ke Esperanton ĉefe kontraŭis britoj kaj usonanoj (eĉ ne anoj de la EU!), dum la por-Esperanta grupo estis rimarkinde internacia. La disputo ampleksis centojn da diversaj afiŝoj, kaj ankoraŭ ne finiĝis. Pro ĝi, la jena ĵus*

ricevita artikolo de Sylvan Zaft estas akurate trafa. Noto: la uzado de 'x' en la montrataj afiŝoj estas ofta sed ne unika reta elturniĝo por montri la supersignitajn literojn. Ĝi neniel estas propono pri reformo de la alfabeto.]

Unue mi devas konfesi ke mi ne estas retano. Tamen malmultfoje mi vizitis Esperantan regionon de la komputila retsistemo danke al la helpo de mia bofilo. Tie mi trovis multege en la angla

pri Esperanto. Ĉiam mi trovis stultajn demandojn pri nia lingvo, tiajn malamikajn demandojn kiuj jam ĝenis la Esperantistojn ekde la komenco de la lingvo. Ĉiam estas multaj respondoj. Eble tiaj respondoj kiajn oni kutime retpendas ne estas tiel trafaj kiel eblas.

Permesu ke mi montru kelkajn specojn de eblaj respondoj kiujn oni povas enretigi. Unue jen retpendaĵo plenplena de tipaj malamikaĵoj:

123321

Alvin Malmisuriulo

SPEAK NATURAL LANGUAGES!

IMHO [*in my humble opinion—ed.*] there is no reason to learn an artificial language such as Esperanto which is only spoken—if it is spoken—by members of a tiny Esperanto cult. A language such as Latin may be a dead language, but Esperanto is not even a dead language because it never lived. There is no great literature in Esperanto and there is no ancient literature in Esperanto. That is because Esperanto is not a real language. You cannot really express emotions in Esperanto, not real emotions, because it is not a real language. Can any of you Esperanto cult members give me a good reason why anyone should waste precious time learning your so-called language when all of the above statements are undeniably true? I would appreciate answers, particularly from native-born speakers of Esperanto—Ha! Ha!

123324

Henriko Denaskulo

Reponse to SPEAK NATURAL LANGUAGES!

I am a native born speaker of Esperanto. My parents met by means of Esperanto. My father is Spanish and my mother is Serbian. Esperanto was our home language. I speak Spanish and Esperanto expertly, and somewhat Serbian, French and English. Suppose I answer you in these words in Esperanto which because of politeness I do not use:

“S-ro Malmisuriulo, vi komprenas nenion pri nia afero. Kvankam mi (dank’ al Dio) ne povas vidi vian vizagxon, mi sentas ke vi havas la animon de vera sterkvizagxulo—ne! de vera sterkcerbulo! Eble bonsencparolanto timegis vian patrinon kiam sxi gravedigxis pro vi, cxar bonsencaĵoj versxajne perdigas al vi la fekajxojn en la plej maltauxgaj lokoj.”

Suppose I write such words. Will you still believe that Esperanto is not suitable to express strong emotions about people such as you?

123325

Edwin Malstultulo

Reponse to SPEAK NATURAL LANGUAGES!

S-ro Alvin Malmisuriulo enmetas tiom da stultajxoj en sia sxajnkunikajxo ke mi ne scias kie komenci. Ne valorus respondi angle cxar io ajn kion mi povus komuniki al li ne povus suficxi cxar li estas kiel tiaj homoj kiuj kredas ke la terглоbo estas reale plata. Se ni montrus al ili fotojn de la tero faritajn el ekstera spaco, ili dirus ke tiuj fotoj estas falsigitaj.

La problemo pri Alvin Malmisuriulo estas ke lia sxajnmensio ne kapablas kompreni veran utilan lingvan komunikilon se oni metus gxin antaux liaj okuloj. Li estas kiel denaska surdulo kiu dirus, kiam oni ludus betovenan kvarteton, "Ho! Tio ne povas esti vera arta majstroverkajxo kiel la verkoj de Mikelangxelo cxar neniu povas vidi gxin!~

123326

Carl Smith

Reponse to SPEAK NATURAL LANGUAGES!

I learned Esperanto by studying TEACH YOURSELF ESPERANTO in three months in 1985. That same year I started writing to folks who were trapped behind the Iron Curtain. We wrote each other more than 200 letters, and we said absolutely anything we could have said in our native tongues. They told me plenty about life under the Communists. My East German correspondent told me how the Communists threw his father into a damp prison cell for three years. They ruined his health there. His crime? He took part in a strike.

That same correspondent told me how the government wouldn't let him visit other countries, even Communist Poland because they had Solidarity there. The doctor prescribed medicine for his wife's ulcer, but common people like them couldn't go to any pharmacy that had that medicine. She was lucky she had relatives in West Germany who could send it to her. Otherwise God knows what would have happened. East Germany was just a big prison for them.

A Russian samideano told me that he had saved up enough rubles to buy a color TV. A pal let him know when a shipment was due at a big store. He got in line at 4 a.m. that day and stood there for six hours so he could buy that TV set. Anyone who got in line much later was out of luck because they sold out in one hour after the shipment came in at ten.

He wrote me about a baker his family had known back in the forties. That baker drank too much whiskey one night and put his fork through Joe Stalin's eye—that is, through Stalin's eye in a picture that was hanging on his own wall. The plainclothes men came for him the next morning. He was lucky. He spent the next five years in a Gulag because of the way he handled his fork that night.

They let me know all this and a whole lot more in Esperanto, and I told them about life this side of the Iron Curtain here in the U.S.A., and I told it to them warts and all. I didn't know their languages and they didn't know mine, that's for sure, but it didn't make a damn bit of difference because we all had spent a few months studying Esperanto. (I studied German for a year and a half back when I was in college but that didn't do me any good at all, even though I got A's and B's. I couldn't write a letter in German to save my life, not one that said much of anything.)

Alvin, don't you tell me folk can't express real feelings in Esperanto, not after all those letters I've read.

123327

Mary Jones

Reponse to SPEAK NATURAL LANGUAGES!

Because Esperanto is only a hundred years old, there is of course no ancient literature in it. If you stop and think for a minute, there is no ancient literature in English either. Ancient literature only exists in ancient languages.

Much more great literature has been written with pens than with word processors. In spite of that, it is perfectly valid to write literature with word processors. Much more great literature has been written in Chinese or French or Hindi or Spanish or English or Russian or Arabic or Hebrew or Greek or Latin than in Esperanto. In spite of that, it is perfectly valid to write literature in Esperanto.

If you would like to read a fine original novel in Esperanto, may I suggest Trevor Steele's SED NUR FRAGMENTO? It deals with the clash between a rational nineteenth century world view and certain experiences of a very rational Russian anthropologist in New Guinea, experiences which the Russian could in no way fit into the weltanschauung which he acquired in a German university from a great intellectual of the time. SED NUR FRAGMENTO is a masterful work, written in very clear Esperanto.

If you would like to read a marvelous original long poem in Esperanto, may I suggest LASTA CXEVALO of Josef Rumler. He is a fine Czech poet who has published his Czech verse in three volumes. The opening page of his great Esperanto poem is pure magic:

Pasas cxevalo en mi tra la valo
 en mia animo de limo al limo
 gxis ties senlimo pasas cxevalo
 cxevalo la mimo de mia animo....

I wish I were a great poet and a great translator so I could translate at least the page that begins with these verses for you. Unfortunately I am not.

In any case, if you wanted to enjoy LASTA CXEVALO in the original, you would have to learn Esperanto. If you wanted to comment fully and intelligently about it, you would have to learn Esperanto, just as if you wanted to comment fully and intelligently about a piece of music, you would have to actually listen to that piece of music and not simply talk about it from a description you read by someone who also never heard it.

You cannot understand Esperanto by reading a few notes on the internet. It takes months of hard work to learn the language. Of course it is much easier than learning a national language which takes many years of hard work.

I wish you the best in learning more about our wonderful language! I suggest that you at least read a good encyclopedia article about it before you make any more postings about it. A priori judgments about matters that can be observed went out with the medieval world view. Don't you agree?

Daŭrigo sur paĝo 13

THE BEST OF 1994

by *Edmund Grimley-Evans*

The new year is a good occasion to look back at some of the progress made by Esperanto over the last 12 months. Here are a few of 1994's achievements:

Umberto Eco, who first spoke publicly in favour of Esperanto in December 1992, has continued to argue indirectly but persistently in favour of Esperanto. His book *The Search for the Perfect Language* appeared in several European languages in 1994; the English translation is due to appear in March 1995.

Among the many favourable mentions of Esperanto in the media in 1994 the article on the front page of *Wall Street Journal* on March 30 is interesting (1) because it was largely based on an interview with a British family in which the children speak Esperanto as a native language. Esperanto was mentioned in the British media more than in other years partly because of the European elections drawing attention to Europe's language problem.

Among 1994's Nobel prize winners was Reinhard Selten, an active Esperantist since 1958 who has published in Esperanto on game theory—the subject for which he won the Nobel prize. He is at least the fourth Esperanto speaker to be awarded a Nobel prize.

Individuals who have learnt Esperanto were appointed to a number of important political positions in 1994. Emma Bonino, an active campaigner for Esperanto, became European Commissioner with responsibility for consumer protection and humanitarian aid, and Daniel Tarschys, who corresponded widely in Esperanto at a young age, was appointed General Secretary of the Council of Europe. In Britain, Jeremy Hanley MP became Chairman of the Conservative Party, and David Blunkett MP was appointed Shadow Secretary of State for Education; both have learnt Esperanto. A number of the MEPs elected in June are keen to support Esperanto at a European level. And the Liberal Party accepted a resolution in favour of Esperanto at its party con-

ference in Morecambe in September.

The 1994 edition of the current catalogue of Esperanto books available from UEA in Rotterdam contains more than 3200 titles. Among the hundreds of books in Esperanto published in 1994 the original novel *Apenaŭ papilioj en Bergen-Belsen* ("Hardly butterflies in Bergen-Belsen") by Trevor Steele about a British student working in Germany in a home for former concentration camp inmates, and the epic poem *Poemo de Uttoa* combining science fiction with elements of the Noah myth, are worthy of particular note. The announcement that MZ-Verlag in Germany is to publish a series of books in Esperanto on scientific, particularly medical, subjects was good news for scientific publishing in Esperanto.

Major works of world literature were, of course, translated into Esperanto in 1994, but the translation of Harry Harrison's *A Stainless Steel Rat is Born* is worth a special mention because a member of KEG(2) contributed to the cooperative translation that is now being edited for consistency. (3) Harry Harrison is himself an Esperantist; many people first hear about Esperanto from it being mentioned in his books. The last days of 1994 saw the publication in Croatia of the second Asterix book to appear in Esperanto together with a promise to produce further volumes at the rate of three per year.

Mil unuaj vortoj ("One thousand first words")—a picture book illustrating the most important elements of Esperanto vocabulary—appeared on the shelves of many British bookshops in 1994, e.g. Dillons in Cambridge.

Translation of Esperanto literature into other languages received a boost from the recognition of Esperanto as a literary language by the international PEN club in September 1993. For example, last year saw the publication of an anthology of Esperanto science fiction in Italian translation, and a book by the Esperanto author Spomenka Stimec about the war in Yugoslavia appeared in

German and Japanese translations.

A selection of mostly pop and rock music in Esperanto was compiled in 1994 by Vinilkosmo for release on CD. Although a lot of Esperanto music has been published on record and cassette, the compilation due to appear this month is apparently only the seventh CD in Esperanto. A second compilation volume is planned for autumn 1995.

Among the hundreds of Esperanto meetings in 1994, the World Congress in Korea in July with more than 1700 participants from 66 countries—the biggest international meeting in Korea that year (4)—showed Esperanto's strength in Asia today, and preparations for a third African Esperanto Congress indicate the progress also in that continent. A member of KEG travelled by train across Asia to the International Youth Congress in Korea, during which the World Organisation of Young Esperantists accepted two new sections (Iran and Japan). Members of KEG participated in the British Esperanto Congress in Richmond in April, and no less than 5 members of KEG travelled to the International Seminar in Tübingen (Germany) over the new year. A member of KEG also took part in Esperanto seminars in Strasbourg and Kutná Hora (Czech Republic).

Editor's footnotes:

- (1) Strangely, the version of this article that appeared in the European edition of the *Wall Street Journal* was different—and more complimentary—than that which appeared in the American edition.
- (2) Kembraĝa Esperanto-Grupo.
- (3) This may be the very first cooperative translation of a literary work from any language to any language organized and carried out internationally via the internet.
- (4) The last World Congress in Asia, that held in China in 1986, was also the largest international meeting held in that country that year—or any other year, for that matter.

REVIEWS

Roberts, John: *A World Language for One World*. United Kingdom: Association of World Federalists, 1993. Ĉe ELNA: Kodo WOR001, Prezo \$1.25/\$1.15

A World Language for One World is a 24-page pamphlet by British World Federalist John Roberts. The basic thesis of this work is that the institutions needed by a global community to deal with global problems are now being built and that one of the needed institutions is a common world language. Furthermore, Esperanto is the right language for this global role. Roberts himself was prompted to learn Esperanto as a result of a resolution passed at the 1977 Congress of World Citizens and World Federalists in Paris which called for Esperanto being given equal status with French and English as an official language of the movement.

Roberts argues that a world auxiliary language is needed to increase the feeling of human solidarity, to promote global stability in the face of growing nationalism, to make communication among different language groups more efficient, and to facilitate the kind of communication that is necessary in a global democracy. Any language which is to meet this need must be simple enough to be readily learned, accurate enough to minimize misunderstandings, usable enough to be an acceptable replacement for the existing inefficient system of using translations, and neutral enough to avoid arousing nationalistic antagonisms. He notes the great diversity of languages in the world (3000+ of them with only Chinese being used by more than 10% of the world's population), the rise of literacy from less than 5% in most places to 50% of the world in the 20th century, the high cost and discriminatory nature of the current system of using a few "major" national languages, the problems of linguistic nationalism and linguistic imperialism, and the need to preserve languages of linguistic minorities. In the section "Democracy and Language" Roberts makes the important point that, unlike the situation in empires and feudal states of the past, two-way communication among all the citizens in a community is critical for a democracy. "The most positive reason for a world second language is to enable a global democracy." (p. 12)

Roberts says that computer translations

and TV pictures cannot replace face-to-face communication using a common language. A section on Europe shows that the language problem there has the same features as the world language problem (nationalistic rivalries, increasing numbers of languages to consider, high translation costs, and the eventual need for speakers of English to be able to use at least one other language). He argues that English cannot serve well as the world language because it is not that easy to learn, is not as widely understood as generally supposed, and would itself degenerate as less well-educated non-native speakers try to use it.

According to Roberts, Esperanto is the answer to the world language problem. It is democratic and rooted in the idea of the unity of all humankind. It is easier to learn than other languages and at the same time provides a good base for learning other languages. Orientals find it much easier to learn than Western national languages. Roberts concludes that there are "good reasons for declaring that the human race urgently needs a common language" (p. 23) and that "any mundialist capable of undertaking the enterprise should be prepared to learn and use Esperanto." (p. 24)

Thus Roberts makes the case that the rational decision for all world citizens is to learn and use Esperanto. But for the world as a whole the question is whether the reasonableness of these ideas plus the nationalism associated with other languages such as French and German can overcome the momentum of money and power which is presently carrying English forward.

Ronald J. Glossop

Neves, Gonçalo, *Kompreni: rakontoj*. Berklio: Eldonejo Bero, 1993. 56 p. ISBN 1-882251-07-5. Ĉe ELNA: Kodo KOM005, Prezo \$4.50/\$4.25.

Gonçalo Neves: Sufiĉe nova nomo en Esperantujo. Portugalio, naskita en 1964; esperantistiĝis en 1987. Fako: plantpatologio. Ĉu do heredanto de Paul Neergaard? Eble jes, sed ne por nia ĉi-okaza ĝuado.

Neves verkis sian unuan tekston en 1989. Li gajnadas literaturajn premiojn ekde 1991: i.a. en la Belartaj Konkursoj de UEA 1993—tiam, du eroj premiitaj kaj unu honore menciita. Li kaj tri aliaj iberianoj

akaparis grandparton de la laŭroj.

Ĉu li vere estas homo tiom merita literatura? Jen kolekto de naŭ rakontoj por via juĝo, aranĝitaj laŭ ordo de verkado.

La unua, "Vivaĉo" (1989), temas pri vivado malplaĉa, teda, en granda urbo. "...muĝoj najbaroj, infanoj kriĉaj, petolaj; ... Senfinaj aleoj da aŭtoj, busoj, motorcikloj, kamionetoj, ĉiuj furiozaj, ronrone, gasospute, trumpete..." Tiele plu iradas la priskribo de la hejmurbo, frapante ĉe ni laŭ ritmoj ene de la loko mem. Ni daŭre legas tra intrigo spegulanta la etoson, ĝis fino ne tute originala sed tiumomente kontentige trafa.

La dua, "Gorilaĵoj" (1990): Batalpreparas sin, unu kontraŭ la alia, gorilestroj Geogro kaj Sodomio. Ĉu pli gravas la invado al la koweitalo, aŭ la misa manko de akuzativo en titolo de artikolo en gorilgazeto? Kaj kiujn en la reala mondo prirolas la du gorilestroj? Provu diveni antaŭ ol trovi klarigon fine de la libro.

Antaŭen. La kvara, "Ekskurso" (1991). Ene de ĉi "sciencfikciska satireto" oni trovas skrib-rulon jenan: "Kiam olim la shlemilaj pitekoj initis voble hushi fro la silvoj..." Ĉu vi sufiĉe koleriĝas pri tiaj neologismumado kaj eventuala reformprojekto? Ne lasu altiĝi la sangopremon. Legu la tuton en ties kunteksto kaj trovu tradukon librofina.

Kaj la naŭa? "Inico" (el la "nova epoko" de la aŭtoro). "Knabe? Mi ne knabis tiam. Mi ne kapis knabe. Ne plu..." Kvankam la legaĵo iom malfacilas, ĉi tie preskaŭ ĉiuj vortoj estas fundamentaj, lerte apudmetitaj.

Pli kaj pli eksperimentaj fariĝas la rakontoj en la evoluo de Neves kiel aŭtoro. Ĉi tie legante, ĉu vi jam fortimiĝis de la libro? Ne tro haste antaŭjuĝu. Rigardu en tiu librofina sekcio nomita "Aldone". Tie vi trovos, interalie, informojn pri la unua kaj postaj aperoj de ĉiu aparta rakonto; klarigojn pri ĉies temo kaj specifaj dubindaĵoj; eĉ klarigon pri la deveno de la titolo *Kompreni*, anstataŭ por la pli frua *Permesu*. Post "Aldone" sekvas mallonga "Glosareto".

Kaj pliajn perspektivojn trafe donas al ni en "Prefaco" tiu alia aŭdaculo Karolo Piĉ, siatempe (fi)fama pro la eksperimentaĵoj en la propraj verkoj. Piĉ asertas, ke Neves "havas sian propran personan stilon pli malpli ne kompareblan kun alies stilo", krom eble ke ekzistas dikcia parenceco kun la kroato Ivo Rotkviĉ, verkisto konata kiel "la plej baroke bunta stilisto en la tuta lingvo." (Laŭ Reto Rossetti, en *Spegulo de Esperantaj stiloj*.)

Pli fruan beraĵon (*Sur la linio*) de kuniberiano Georgo Kamaĉo multaj inter ni priplendegis (inter aliaj, la kaptitaj superanivelaj studentoj en Sanfranciska

Stat-Universitato, 1992). Kelkaj diris, ke tiu Kamaĉo rajtas literaturumi laŭplaĉe, sed li devintus almenaŭ klarigi al ni la signifojn de siaj strangaj vortoj, sintaksaĵoj kaj misteraj aludoj. Se tio ja estis manko ĉe la kamaĉa libro, Gonçalo Neves sufiĉe evitas tiun akuzon en la nuna recenzataĵo. Li ne tuttute klarigas ĉion, kvazaŭ li priskribus por komencantoj aŭ postkomencantoj. Sed tiu sekcio "Aldone" sufiĉe helpas al la sperta Esperantisto sciive ĝui la naŭ diversecajn rakontojn.

Ĉu eble Esperanto-verkisto ne rajtas eksperimenti, pro timo ke eventuale oni fortimigus novajn Esperantistojn por ĉiam de la lingvo, ĉar tiuj hazarde ekvidus eksperimentan libron sur vendotablo? Ĉu E-verkisto ne rajtas eksperimenti kiel faris Joyce, Eliot, Faulkner kaj aliaj verkistoj anglalingvaj?

La anglan lingvon oni ĝenerale ne studas ĉefe por legi el tiaj verkistoj. La celoj estas alispecaj. Kaj novaj interesatoj ne aliras Esperanton por legi el Piĉ, Kamaĉo kaj Neves. Sed tiaj verkoj disponeblas por la eventualaj frandontoj, serĉantaj cerbajn defiojn. Se vere ekzistas risko fortimigi iun, forlasu do tiajn librojn de ties vidtereno kaj certigu ke troviĝu nur verkoj de Baghy kaj

Piron-Valano (kiujn mi certe ne malestimas) kaj similaj.

Sed se vi estas spertulo kuraĝa, provu la aliajn, inkluzive ĉi tiun *Kompreni*. Vi nenion malgajnos!

Reginald W. Jaderstrom

Daŭrigata de paĝo 10

Mi sugestas ke la plej taŭgaj respondoj enhavas aŭ ekzemplojn aŭ specifajn valorajn spertojn de uzantoj de nia lingvo anstataŭ nur tedaj abstraktaj argumentoj. La ekzemploj montras kiel oni faru tiele.

En la supraj retsendaĵoj Henriko Denaskulo skribas insulte en Esperanto por montri ke en Esperanto oni facile esprimas fortajn emociojn kiel malŝatego. Verdire, la nurangloparolanto ne povos kompreni tiun alineon, sed kiam oni insultas vin en tute fremda lingvo, vi sentas ion pri kio okazas, ĉu ne? Fakte Denaskulo endilemigas la alian. Aŭ Malmisuriulo permesas la insultojn aŭ li esprimas koleron pri ili. Tiukaze li certe rekonas ke

oni povas esprimi emociojn en Esperanto.

Edwin Malstultulo pridiras Esperante por montri al la nuranglolegantoj ke Esperanto estas vera kaj taŭga lingvo eĉ en Esperanta sekcio de la reto, eĉ kiam malamiko angle komencas diskuton per stultaĵoj. Smith angle prezentas siajn proprajn emociĉajn spertojn Esperantajn. Jones prezentas siajn plezurdonajn spertojn legante la originalan literaturon Esperantan.

Oni ne povas efektive kontraŭi laretajn malamikojn de Esperanto per pura rezonado. Tio trafas nek ilin nek aliajn retsekciajn vizitantojn. La avantaĝoj de Esperanto estas en la bonaj spertoj kiujn ĝi faciligas por ni. Ni rete proponu tiajn! Alie ni oferas nian tempon senprofite.

Kompreneble, kiam informpetanto estas honestaj, tiukaze oni devas honeste, afable kaj helpeme respondi.

Kiam la Esperantaj retanoj trafe utiligas la reton, ili efikege informas la neesperantistojn pri nia lingva komunikilo kiu mondiskalas kiel la reto mem.

LA ANGLA HIERAŬ, HODIAŬ KAJ ... MORGAŬ?

[La jenan interesan informon el Reuters transdonis al ni la konata NikSt en Moskvo. La prezentaj komentoj estas liaj.]

Tutcerte ENGLISH estas *de-facto* la nuntempa "lingvo franka" en multaj partoj de la mondo kaj estas konsilinde scii/posedi ĝin. Tamen la konsilo ne ĉiam estas realigebla pro bone konataj kaŭzoj (vidu materialojn de pasintmonataj disputoj pri Esperanto kaj Eŭropa Unio). Krome, ankaŭ la angla havas potenciale "minacajn" rivalojn, pri kiuj parolas fakuloj. Mi kuraĝas ripeti la ĉi-suban mesaĝon okaze de la denove ekĝermanta disputo kaj, krome, eble ĝin kun intereso tralegos niaj novaj samretanoj...

ANGLA LINGVO GVIDAS. DUME...

Sub la titolo brita informagentejo REUTERS disvastigis komentojn de s-ro John SINCLAIR, profesoro de Birmingham University (Britio).

- "Britio jam ne estas tutmonda

imperio kaj se usona ekonomio pro iu kaŭzo falruiniĝos, aliaj lingvoj iĝos iloj de internacia komunikado",—opinias li. Eldiri pri la gvida rolo de angla lingvo li opiniis necesa okaze de aperigo de supervortaro, nomita "BANKO DE ANGLA LINGVO", kaj pro manio de grandeco, per kiu okazis obseditaj ties kompilantoj.

La nova vortaro ne aperos sur vendotabloj de librovendejoj. Esence ĝi estas potencega komputoro, en kiu oni kompilis ĉirkaŭ 200 milionojn da vortsignifoj, ĉiutagaj kaj fakaj, kaj ankaŭ ĉiujn kazojn/ekzemplojn de ilia uzado.

La kompilintoj de l' "BANKO" opinias, ke angla lingvo inter aliaj siaj "fratoj" havas la plej grandan vortprovizon kaj fieregas pri tio, ke ĝi estas oficiala aŭ almenaŭ rekonita ilo de komunikado en pli ol 60 ŝtatoj, inkluzive tiom malgrandajn kiel Bhutan, Brunei aŭ Tonga. Entute 350 milionoj da homoj parolas en angla lingvo. La "BANK"-istoj kredas, ke apero de l' komputila vortaro, al kiu rajtas turni sin ĉiu posedanto de persona komputilo (post

pago de difinita kotizo), signifas revolucion kaj garantias finan hegemonion de angla lingvo.

Tamen, daŭras la profesoro, ankaŭ ekzistas aliaj lingvoj. Ekzemple, pli ol unu miliardo da homoj parolas ĉine/uzas la ĉinan. Ankaŭ la franca, la hispana kaj la araba dominas sur sufiĉe grandaj teritorioj. Pli frue ankaŭ estis gvidantaj interlingvoj. Ekzemple, dum jarcentoj dominis latina, greka, hispana, araba lingvoj. Tamen trapasis ilia (flor)tempo, kaj ili foriris al la dua vico. La angla dume okupas unuan lokon—rimarkas la profesoro,—tamen ne pro iuj apartaj lingvikaj avantaĝoj, sed nur dank' al eksa superrego/hegemonio de Britio kaj nuna ekonomia supereco de Usono.

Sed ĉio ĉi povas ŝanĝiĝi. Ekonomia potenco de Japanio jam alkondukis al tio, ke oni instruas la japanan (laŭ peto de aferistoj) en Britio mem, ekzemple en uzinoj de Suda Kimrujo, kiujn posedas japanoj.

El listo de eblaj lingvikaj gvidantoj

Daŭrigo sur paĝo 15

LANGUAGE IN THE NEWS

Ah, la long franzay.

Mon Dieu, the French are not talking about la guerre. They're talking about the slaughter of their beloved language by the visiting D-day anniversary veterans.

"Hey, pal, where's the turnoff for Insignia?" a gendarme on National Route 13 flanking the Normandy beaches was asked by the designated linguist aboard a bus load of Ninth Air Force veterans. They were searching for the air strips on which they landed their fighters 50 years ago in the vicinity of Isigny-Sur-Mer.

Grand Camp Maisy, where Gen. Omar Bradley had his first command post on the continent just a hedgerow away from the Ninth's fighter boss Gen. Pete Quesada, was still "Mazie's Camp" to them.

And Guebersville, the tiny crossroads where steel wire mesh was stretched across a muddy pasture to create A-1, one of the first air strips on the French side of the Channel, lived on as "Goobersville."

The low tide mark in this assault on the language of the Normandy beaches was reached at La Lornette, the sidewalk cafe where a group paused for lunch in Carentan. They confused but ultimately charmed the pretty jeune fille serving up tap beer by addressing her with the old familiar endearment: "toots sweet."

[From the *San Francisco Sunday Examiner and Chronicle*, June 12, 1994]

"Britain and America: two nations separated by a common language" (G. B. Shaw)

The 3.3 million Americans who visit Britain each year usually learn the hard way that the English speak a different language, to say nothing of the Irish, the Scots and the Welsh.

As the summer vacation (that's holiday to the British) season approaches, Americans who plan to visit Britain would do well to learn some basic British English. After you ring up (telephone) your travel agent and call a car hire (car rental) agency, your travel preparations will be off to a flying start.

Once you land, you will probably take the lift (elevator) before getting in a queue (line) to catch a taxi and zip onto the motorway (highway). If you're heading into London and want to save some

money, you may instead take the tube or underground (subway).

If you decide to hire (rent) a car, you will probably find it in the car park (parking lot) not far from the high (main) street. Before you drive off, you might want to check the windscreen (windshield), the boot (trunk) and under the bonnet (hood) just to practice using these new words.

Beware of lorries (trucks) on the motorway. And when you're fueling your car, ask for petrol, never gas.

Remember, you must drive on the left-hand side of the road, even after right-hand turns. Try not to get lost on roundabouts (traffic circles or rotaries). Some visitors have been known to spend most of their vacations going around in circles trying to figure out where to exit.

Crossing the street requires that you do what your parents and teachers told you long ago: Look both ways! It could save a leg or life. Motorists get points here for defending their turf against straying strangers.

At some point, you'll want to eat. If you want a hamburger bun, call it a bap and you'll get one. A bridge roll is a hot dog roll. Crisps are potato chips. Chips are French fries because the French don't get much respect here.

Don't ask for molasses. You'll have to say black treacle.

Looking for an office in a building can be tricky. The first floor is called the ground floor and the second floor is really the first floor. And so on.

At the theatre (not theater), try not to ask for mezzanine seats. If you must, say dress circle.

If someone asks for a torch don't dash to the hardware store for a blow torch. A torch is a flashlight. And a hardware store is called an ironmonger's, which is not as bad as it sounds. To further confuse you housewares are called hardware.

Say nappy if you want to find diapers for your children, and loo or water closet if you want to pay a visit to the toilet or bathroom.

You'll see the word surgery on many doors, but not because the English have a fetish for operations. Surgery is the word for a doctor's or dentist's office. A chemist is a pharmacist.

If you decide to move here permanently and want to find an apartment (flat), ring up your friendly estate (real

estate) agent.

As for education, public schools are called state schools and private schools are called public schools. It takes one semester to master this.

Not everyone in Britain is a small farmer, although almost everyone has or would love to have a garden. A garden is the word for back yard.

So have fun and remember: Drive on the left and look both ways when crossing the street. Otherwise you could end up in surgery—the American-English kind.

[*"Taking holiday in Britain? Better learn the language first"* by Louis J. Salome, Cox News Service; printed in the West County Times, July 10, 1994]

Is "can" the same as "will"?

Over half of the Japanese space agency guys either knew, or got, English. My experience though, was that fewer than half of the Japanese contractor engineers could work in English. (I noticed, year after year, that they kept sending the same 20 guys to talk to us, and started asking questions. My comment applies to Mitsubishi, NEC, Toshiba, etc.) In terms of data and such, we had absolutely no problems through the first design reviews; but then, I noticed something as the months went on. Whenever my Japanese friends didn't want to do something—or felt that we had no right to certain types of their data—they just declared that these were "internal working documents, not subject to the language requirement!" and thus, even if we were to be allowed to see them—something that took a year arguing to get to—we then were told we were going to be presented with a stack of unsorted, untranslated, stuff!

I'm not relating one incident only. When I saw the pattern developing, I pulled one of the government guys aside; and, because he saw how upset I was and he was also a friend, he tried to calm me down. But he made clear that Japan considers that, on joint projects, language is the only effective way that they can control the U.S. without making a scene, and that I had better get used to it. (I'm practically quoting him here).

Now, before [name deleted] or some-

Daŭrigo sur paĝo 15

VOLAS KORESPONDI

Amikeco trans limoj

Noto: Nomojn kaj adresojn ni prezentas dikliteraj; familiaj kaj urbaj nomoj estas MAJUSKLAJ. Komojn ni uzas por montri ŝanĝon inter linioj en adreso.

ĈINIO

LIU Jue, ĈONGĈING, Bishan, Zhongshanlu 67 hao, Shichan-Provinco, CN-632760. 30-jara fraŭlo, kun amikinoj 11-30-jaraj el okcidentaj landoj kun celo Esperanto-familio.

FRANCIO

SPEGGIORIN Bernard, 92 Avenue de Mont Redon, FR-13008 MARSEILLE. 35-jarasinjoro, rena nesufiĉulo, serĉas samsituacianojn, ankaŭ pri fotografio, gitarludado, ka.

IRANO

Masud GUDARZY, No. 38, sh. Maleki Lane, Siavash str. Azadi Ave. BORAYERD, IR-69188.

KUBO

Nelma ESPINOSA Rubio, Ave. 39 No. 3806 e/ 36 y 42, 5to piso Playa, CIUDAD HABANA CU-11300. 21-jara sekretariino de la direktoro de "Studejo pri la Usono", pri diversaj temoj, interŝanĝos bildkartojn.

TOGOLANDO

EDOH Yaovi Thomas, s/c B. P. 8322, LOMÉ. Volas havi rilatojn tra la mondo por plibonigi sian Esperanton kaj la nun lernatan anglan lingvon.

Daŭrigata de paĝo 14

one else jumps on me, let me be clear: I'm not accusing anyone of evil thoughts here! In fact, if I were in their shoes, I would probably always keep that trump card in my pocket, for negotiation purposes. It's up to the U.S. to have folks who can work in whatever language—and culture—is required, when it's required. And that is the thing that we're not doing here, IMHO [*in my humble opinion—ed.*].

[*Posted to the Nihongo mailing list, July 1994*]

"Les Naïfs Urbains" perhaps?

The French version of [*the Billy Crystal movie.—ed*] "City Slickers" came out with a title that translates into "Life, Love and Cows."

[*L.M. Boyd, "The Grab Bag," in the San Francisco Examiner & Chronicle, Jan. 1, 1995*]

NEKROLOGOJ

DEER

En februaro subite kaj neatendite forpasis Evelyn Deer de Beaverton, Oregonio. Evelyn estis dum multaj jaroj familia membro de ELNA, kune kun sia pasintjare forpasinta edzo Jim, kiun ŝi multe helpis dum lia deĵoro kiel Komisiito pri Aŭdvidaj Aferoj kaj prizorganto de la ELNA sonbenda servo. Esperantistoj en Oregonio kaj tutnacie sentos la forpason de Evelyn kun granda bedaŭro. Niaj koroj estas kun la filinoj Linda kaj Martha.

FONSECA

ELNA kun bedaŭro notas la forpason en decembro de Prof. James Fonseca de Thousand Oaks, Kalifornio. James Fonseca, kiu estis profesoro ĉe California Lutheran College, dum multaj jaroj aktivis en la sudkalifornia Esperanto-movado, precipe en la grupo de Kantono Ventura, kaj ankaŭ en akademaj medioj, kie li tute hejmis. Ni sendas niajn elkorajn kondolencojn al la edzino Elizabeth kaj al la filino Bonnie.

LURIÉ

La 7an de aŭgusto 1994 mortis en Novjerkio, je la aĝo de 89 jaroj, Henri Lurié—civitano de Francio kaj Usono, esperantisto, tradukisto, profesoro en Eŭropo pri la filozofioj de Baruch Spinoza kaj Constantin

Brunner, kaj profesoro pri matematiko ĉe la C.W. Post College of Long Island University. ELNA kondolencas liajn vidvinojn, tri gefilojn kaj kvin nepojn.

Laŭ Rochelle Grossman en *Novjorka Prismo*, Jan. 1995

PERSONE

KALAJDZHEVA

Ni volas transdoni nian gratulon al s-anino Detelina Kalaidzhieva, vicprezidanto de la Esperanto-Societo de Washington, DC, kiu lastatempe fariĝis usona civitano.

La Potomaka Esperantisto, novembro 1994

MANSON

D-ro Julius Manson, ELNA Komisiito pri UN-Aferoj, lastatempe elektigis prezidanto de la Humanist Society.

Novjorka Prismo, majo 1994

ONET

Meritas nian gratulon ankaŭ s-ano Ionel Onet, Vic-direktoro de la Centra Oficejo de ELNA kaj redaktoro de la loka bulteno *La Orient-Ekspreso*, kiu en 1994 post sesjara loĝado en Usono fariĝis civitano.

Daŭrigata de paĝo 13

prof. Sinclair ankaŭ ne elkludas la ĉinan. Okazinta antaŭnelonge en Pekino internacia simpozio de lingvistoj konfirmis lian supozon/hipotezon. Ankoraŭ neniam tiom multe da lingvistoj kolektiĝis en Ĉinio. Nuntempe la ĉinan oni instruas en pli ol 1000 [mil] atlernejoj de 60 [sesdek] landoj. Kaj ĉiujare en Ĉina Popola Respubliko, por mergiĝi/enprofundiĝi en la lingvan medion, alveturas pli ol 14 mil eksterlandaj gestudentoj. Kiam giganta Ĉinio en sia evoluo eniros en nombron de unuavicaĵoj landoj (fakuloj tute ne elkludas tiun ĉi varianton), do, kiu scias, eble multaj opinios, ke posedo la ĉinan estas pli nature, ol la anglan.

Do verŝajne vane francoj tiom maltrankviliĝas pro superforto/dominado de angla lingvo kaj akceptas specialajn leĝojn, laŭ kiuj ĉiun, kiu helpadas al disvastiĝado de angli(fi)kitaj vortoj, oni punos per malliberejo. La lingvika "minaco" povos veni de tuta alia flanko,—avertas la profesoro.

**Esperanto's 26th Year
San Francisco State University**

26 June - 14 July

Three-week multilevel courses with Dr. Duncan Charters, Spomenka Stimec (Croatia), Atilio Orellana Rojas (Argentina) and Setsuko Umeda (Japan).

The best in the world!

University of Hartford

One-week multilevel workshops
Dr. Humphrey Tonkin, Director
July 10-15

ELNA Convention, New York City
15-18 July

The LKK (Loka Kongresa Komitato) has lots of qualified help! They will provide reasonably priced housing and an outstanding program. New York is one of the most exciting cities in the world. Plan to attend - and stay on a little longer if you like.

Antaŭ-UK Vizito al Helsinki

15-22 julio

This capital city has many distraĵoj to help us recover from jetlag before our group transfer to the Universala Kongreso de Esperanto in Tampere.

80a Universala Kongreso

22-29 julio 1995

We visited Tampere in October, 1994, and found it an excellent location for the U.K. It is Finland's second-largest city, approx. 170,000; and is known as an educational and cultural center. Its lively city center is surrounded by extensive forest areas and 200 lakes. The local Esperantists are very well organized and promise a well-run convention.

Even if we didn't have our U.K. here, you would find it an interesting, beautiful and clean city. Prices in Scandinavia are higher than in some other places, but Tampere is manageable with a little advance planning.

When it comes time to choose your hotel from those UEA will offer, I can give you advice based on personal inspection.

Finnair has provided us with special group rates.

OFICIALA FLUGKOMPANIO

de la 80-a UK de Esperanto

Internacia Junulara Kongreso

31 jul-7 aŭg.

(near) St. Petersburg, Russia

Roundtrip airfare to St. Petersburg is only \$100 more than airfare to Tampere!

Post-UK Ekskurso

July 30 - Aug. 13

Cruise between St. Petersburg and Moscow on the new river cruise ships that ply the waterways between these two great cities. Sightseeing will include the major attractions in both marvelous cities and the cities of the "Golden Ring". We will see the countryside as well as touring: Uglich, Kostroma Goritsy, Yaroslavl, Kazan, Lake Ladoga, and Lake Onega. It's a very safe, non-stressful way to see the country. Since we're working with the Russian Esperanto travel agency, we know we will get to see and visit with quite a number of the Russian Esperantists.

**USE YOUR ESPERANTO
TRAVEL SERVICE FOR ALL
YOUR TRAVEL NEEDS!**

Esperanto Vojaĝ-Servo
6104 La Salle Avenue
Oakland CA 94611
[510] 339-2001
FAX [510] 339-6317
wrharmon@netcom.com

ELNA

President: Donald J. Harlow (1996), P.O. Box 551, Pinole, CA 94564, tel. (510) 222-0187

Vice President: Sherry A. Wells (1996)

Secretary: Ellen Eddy (1995)

Treasurer: Douglas Leonard (1997)

Other Board Members: Thomas Eccardt (1995), D. Gary Grady (1995), Rochelle Grossman (1995), Doroteo Holland (1996), David Richardson (1996), Derek Roff (1996), William R. Harmon (1997), David K. Jordan (1997), David Wolff (1997)

Commissioners and Chairs: Don Coleman (Local Clubs), John Dale (Legislative Affairs), Angela Harlow (Congresses), Lucy Harmon (Travel Affairs, Audio-Visual Instruction), William R. Harmon (Esperanto Documents), Becky Harris (Women's Affairs), Dorothy Holland (Correspondence Courses), R. Kent Jones (Education), Dr. Julius Manson (United Nations), Doug Portmann (Science & Technology), John B. Massey, Sidney V. Steinberg, Douglas Leonard (Kapitala Fondusa Komitato), John Mathews (Service Clubs), Catherine Schulze (Postal Course), Sherry Wells (Publicity, Publishing)

Director, Central Office: Miko Sloper

Vice-Director, Central Office: Ionel Onet
ELNA Archivist: Ionel Onet

USEJ: Jozef Truong

Any member wishing to assist in the work of any of the above named commissions or committees should communicate with the member(s) shown.

ELNA Dues for 1995

Regular	\$30
Family	\$45
Youth (under 27)	\$15
Limited Income	\$15
Sustaining	\$60
Life	\$600

ELNA is a non-profit organization functioning under IRS paragraph 501(c)3. Donations are tax-deductible.

A separate supporting category, "Friend of Esperanto," has been established. A Friend of Esperanto pays \$10 per year.

Libraries and other institutions can subscribe to *Esperanto U.S.A.* at the special rate of \$15 per year.

UEA dues 1995

Member-Guidebook only (MG)	\$ 9.00
Member-Yearbook only (MJ)	\$22.00
Member-Subscriber (MA)	\$55.00
Societo Zamenhof (additional)	\$110.00
Subscription only to Esperanto	\$33.00
Subscription only to Kontakto	\$22.00

Life Membership in UEA \$1375.00

Send payments for UEA memberships or subscriptions to ELNA, Box 1129, El Cerrito, CA 94530. Make all checks payable to ELNA.

MOVING? DON'T LEAVE ESPERANTO

BEHIND! If you have moved recently or are planning to move in the near future, don't forget to send a change-of-address card to the ELNA Central Office, Box 1129, El Cerrito CA 94530. This will assure your continued receipt of the Newsletter and other information. If you don't have a stamp handy, give the CO a call at (510) 653-0998. Thanks!

**DEADLINE FOR MATERIAL FOR
ISSUE 1995(3) of Esperanto U.S.A. is May
10, 1995**

Esperanto U.S.A.
Volume 31, No. 1
ISSN 1056-0297

Esperanto League for North America, Inc.
P.O. Box 1129, El Cerrito, CA 94530

Telephone: (510) 653-0998

For info: (800) 828-5944

Fax: (510) 653-1468

Internet: elna@netcom.com

Editor: Don Harlow

Telephone: (510) 222-0187

Internet: donh@netcom.com